

Κ' ἐμὲ ἀπ' ἀλάργα κι ἀπ' ἀντίκρου ὁ νοῦς μου,
κι οὔτε προσκνηγῆς δὲν πάει ἀκόμα
ν' ἀναστασθεῖ τὸ ἐλεύτερο τὸ χῶμα.

Τοὺς σκλάβους μὴν ταραῖξεις ἀδερφοῦς μου,
ἀντάρτη, ἐφιάλη, τοῦ μου τρέμε !
Σμύρνη, πατρίδα, ξαναγέννησέ με.

III

✱ ΚΡΗΤΗ ✱

Ἡ Νίκη ἡ φτερωτή, σὰν πρῶτ' ἀλάργα
στὴ σκλάβια Ἀσία πάει νὰ φτερουγίσει,
καὶ στὸ πυκνὸ τὸ μαῦρο κυπαρίσσι,
πάει νὰ λουφάξει ἡ Τουρκομάννα ἡ κάργα.
Καὶ μᾶς τῆς λευτεριάς ψηλὰ ὁ ἀγέρας
στὰ μέτωπά μας πνέει, γλυκοφωτᾷ
μὰ τῆς σκλαβιάς τὸ νόημα ξεκολλάει
κι ἀπ' τὴν ψυχὴ μᾶς φεύγοντας τὸ τέρας.

Μονάχα ἐσένα, ἀφροντυμένη Κρήτη
σκλαβιά καὶ λευτεριά δὲ σὲ περνάει·
καὶ θὰ χαράξει πάντα Ψηλορείτη
στὰ φρύδια σου τὰ ἥρωικά, λεβέντη,
τοῦ σκλάβου ἡ συλλοή, καὶ θὰ ξεσπάει
τοῦ λυτρωμένου μέσα σου τὸ γλέντι.

Κ. ΦΡΙΑΙΓΓΟΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΚΑΤΑΚΟΜΒΗΣ
ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΒΕΡΝΤΕ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Ὁ κ. Νίκος Βέης, βρισκόμενος ἀπὸ τόσα χρόνία
στὸ Βερολίνο, κατάφερε, μὲ ὅλες τὶς δυσκολίες τοῦ
τοῦ παρουσιαστικῆς ἀπ' ἀφορμὴ τοῦ παγκόσμιου
πολέμου, νὰ χαρίσει καὶ πάλι στὴν ἐπιστῆμην ἕνα νέο
ἔργον του, ποὺ δὲν ἐνδιαφέρει μονάχα τὴν ἀρχαία ἐπι-
γραφικὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔρευναν τῆς νεοελληνικῆς
γλώσσας. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1914 πῆρε ὁ Βέης ἀπὸ
τὸ Σεμινάριο τῆς Νέας Διαθήκης τοῦ Βερολινέζικου
Πανεπιστημίου τὴν ἐντολὴ νὰ ἐκδώσει τὰ χειρόγρα-
φα τοῦ μακαρίτη Nikolaus Müller, καθηγητῆ τῆς
Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, γιὰ
τις ἐπιγραφὰς τῆς Ἑβραϊκῆς Κατακόμβης στὸ Μοντε-
βέρντε τῆς Ρώμης. Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ δουλειὰ αὐτὴ ὅσο
τὸ δυνατό πιὸ τέλεια, ἀναγκάστηκε ὁ Βέης νὰ φύγῃ
γιὰ τὴ Ρώμην καὶ νὰ ἐπισκεφτεῖ ὁ ἴδιος τὴν Ἑβραϊκὴν
Κατακόμβην καὶ τὸ Museo Cristiano Lateranense,
στὸ ὁποῖο φυλάσσονται ἀπὸ τὸ 1907 οἱ περισσότερες
ἐπιγραφὰς τῆς Κατακόμβης αὐτῆς. Ἀπὸ τὸν πρόλο-
γον τοῦ βιβλίου ποὺ βγήκε πέρου στὸ ἐκδοτικὸ κατὰ-
στημα τοῦ Otto Harrassowitz τῆς Λειψίας,
παίρνει κανεὶς μὴν καλὴν ἰδέαν γιὰ τὴ σημασίαν τοῦ ἔρ-
γου. Ἡ περίληψις τῶν περιεχομένων (Indices)
εἶναι κατὰ τέλει καὶ θὰ κάνει τὸ βιβλίον περιζήτητο
ὄχι μονάχα γιὰ τὸν ἐπιγραφολόγον, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν
θεολόγον, τὸν ιστοριοδίφην, τὸν ἀρχαιολόγον, τὸν καλλι-
τέχνην καὶ τὸν γλωσσολόγον. Οἱ ἐπιγραφὰς εἶναι ἀπὸ
τοὺς πρώτους πέντε αἰῶνες μ. Χ. καὶ εἶναι γραμμέ-
νες σχεδὸν ὅλες στὴν ἑλληνικὴ Κοινὴ τῆς τότε ἐπο-
χῆς.

Ὁ χώρος τοῦ «Νουμά» δὲ μοῦ ἐπιτρέπει νὰ μῶ
σὲ καθέκαστα, τὸ θεωρῶ ὁμως γιὰ καλὸ νὰναφέρω
μερικὸς γλωσσικὸς τύπος, ποὺ δείχνουν ὀλοφάνε-
ρα τὴ στενὴν σχέσιν τῆς δημοτικῆς μὲ τὴν Κοινὴν, κ'
ἔτσι καὶ μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. Στὴν ἐπιγραφὴ
ἀριθ. 5 βρισκόμεν τὸν τύπον «μῆνας τέσσαρες» γιὰ

«μῆνας τέσσαρας» καὶ «εἰς μίαν ἀπέθαναν ἡμέραν».
Ἐπιγραφὴ ἀρ. 42 : «Ἐνθάδε κεῖται Εὐσεβία μικρή».
Ἀκόμα σήμερον ἔχουμε στὸν Πόντον τοὺς τύπους «μι-
κρός, μικτός, μικκούτικος, μικκούτσικος». Ἐπιγραφὴ
ἀρ. 70 : «Ἐνθάδε κτε Σύμ(α)χος ἐτῶν γιὰ ἐτών»,
Ἐπιγραφὴ 116 : «Ἐν ἐρήνῃ ἡ κοίμησι αὐτοῦ» γιὰ
«κοίμησις». Ἐπιγραφὴ ἀρ. 178 «ἐπὶ(ε)ώσε» γιὰ «ἐ-
πλήρωσε». Ἐπιγραφὴ ἀρ. 110 «ἡ κόμισις αὐτῆς...»
γιὰ «αὐτῆς...». Θὰ μπορούσα νὰ ἀναφέρω ἀκόμα
πολλὰ παραδείγματα, ἀλλὰ ἄς φτάσουν τὰ λίγα αὐτά,
γιὰ νὰ δείξουν πόσο ἄδικο ἔχουν οἱ καθαρευουσιάνοι
ποὺ ὅλο μᾶς λένε πὼς ἡ δημοτικὴ εἶναι προῖον τῶν
σκοτεινῶν χρόνων τῆς εισβολῆς τῶν Σλάβων καὶ τῆς
Τουρκοκρατίας. Μὰ οἱ Σλάβοι φανήκανε στὴ Βαλ-
κανικὴ μόλις στὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνα καὶ οἱ Τούρκοι
πολύ ἀργότερα, στὰ 1354, μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Κα-
λλίπολης, ἐνῶ οἱ ἐπιγραφὰς μᾶς ἀνήκουν, ὅπως εἴ-
παμε παραπάνω, στοὺς πέντε πρώτους αἰῶνες μ. Χ.
Δὲ λείπει φυσικὰ γιὰ καθὲ ἐπιγραφὴ καὶ ἡ σχετικὴ
εἰκόνα.

Τὸ βιβλίον τοῦ Müller Βέη, μὲ τὶς ἑξοχες γλωσ-
σικὰς καὶ ιστορικὰς σημειώσεις τοῦ Βέη, ποὺ εἶναι ὁ
πρῶτος Ἕλληνας ποὺ καταπιάνεται μὲ Κατακόμβες,
εἶναι καὶ αὐτὸ μιὰ ζωντανὴ ἀπόδειξις πὼς ἡ δημοτικὴ
εἶναι φυσικὴ, καὶ ἄς ποῦμε καὶ νόμιμη θυγατέρα τῆς
ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἐνῶ ἡ καθαρεύουσα δὲν εἶναι τί-
ποτε ἄλλο παρὰ ἕνας ἐνοχλητικὸς παράσιτος στὴν οἰ-
κογένειαν τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Μόναχο

Α. STEINMETZ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Κ. Παλαμά.

— Ὁ κ. Φιλῆας Λαμπρόγ, συνεχίζοντας στὸ «Monde
Nouveau» τοῦ Παρισιῶ (Σεπτ. 1920 σ. 2119-2126)
τὶς μελέτες του γιὰ τὸ σύγχρονον Ἑλληνισμό, δημοσιεύει
ἕνα ἄρθρον μὲ τὸν τίτλον ὁ «Νέος Ἑλληνισμός καὶ τὸ
ποιητικὸν ἔργον τοῦ Κωστή Παλαμά», ποὺ δίνουμε δῶ
μερικὰς περικοπὰς του :